

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

Rapport

Nässjö kommun

KPMG AB

2023-12-12

Antal sidor 17

Nässjö kommun
Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-12-12

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	6
3	Om kommunens aktivitetsansvar	7
4	Resultat av granskningen	8
4.1	Rutiner	8
4.2	Stickprov	10
4.3	Organisation	11
4.4	Resurser	11
4.5	Samverkan	13
4.6	Uppföljning	14
5	Samlad bedömning och rekommendationer	16

1 Sammanfattning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att barn- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar delvis är ändamålsenlig.

Vi bedömer att det finns dokumenterade riktlinjer och en ändamålsenlig organisation för det kommunala aktivitetsansvaret. Resurser avsätts och samverkan sker som i allt väsentligt stödjer ett ändamålsenligt arbete.

Vi bedömer dock att det finns brister i dokumentationen främst vad gäller individuell planering och i uppföljningen av aktivitetsansvaret.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden att:

- säkerställa att individuell planering upprättas för ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret liksom att uppgifter i övrigt enligt gällande föreskrift dokumenteras (29 kap, 9 § 4 st. SkoL och SKOLFS 2015:61)
- stärka kvalitetsarbetet med fokus på måluppfyllelse, insatsernas ändamålsenlighet och effekter, analys av orsaker och åtgärder att vidta. (Skolverkets allmänna råd Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar SKOLFS 2015:62, punkt 1)

Revisionsfråga	Bedömning:	Rekommendationer
	<ul style="list-style-type: none">• Ja• I allt väsentligt• Delvis• Nej	
Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Finns det dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret?	Kommunen har tagit fram dokumenterad handlingsplan som är känd och ligger till grund för tjänstepersonernas arbete.	ingen rekommendation

Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Dokumenteras uppsökning och insatser? (stickprov)	Det saknas individuell planering med mål för insatserna. För ett par ungdomar saknas anteckning om uppföljning. Av stickprov framgår att uppsökning av ungdom sker i enlighet med kommunens rutiner.	att säkerställa att individuell planering upprättas för ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret liksom att uppgifter i övrigt enligt gällande föreskrift dokumenteras (29 kap, 9 § 4 st. SkoL och SKOLFS 2015:61)
Revisionsfråga	Bedömning: Ja	
Finns det en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret?	Vi bedömer att den nära kopplingen mellan gymnasieskolan och det kommunala aktivitetsansvaret stödjer syftet med KAA. Vi bedömer vidare att adekvat kompetens finns runt målgruppen till stöd för hög måluppfyllelse.	
Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	
Avsätts specifika resurser för aktivitetsansvaret?	Resurser avsätts i tjänster. För drift finns ingen specifik budget, men resurser finns inom ram för rektors budget för IM.	
Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	
Sker samverkan med andra aktörer?	Samverkan sker både inom kommunen och med andra aktörer såsom det lokala näringslivet. Vi bedömer att samverkan överlag är ändamålsenlig, men att samverkan med regionen bara delvis motsvarar behoven.	
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	
Följer nämnden upp måluppfyllelsen?	BUN följer upp KAA genom kvalitetsindikatorer utifrån uppsatta mål, men vi bedömer att det finns brister i uppföljningen som gör att nämnden inte kan bedöma om måluppfyllelsen är god och inte heller får kunskap om orsakerna till måluppfyllelsen. Därmed saknas viktiga underlag för adekvata beslut om åtgärder för högre måluppfyllelse.	

Nässjö kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-12-12

Tabellen nedan är en sammanfattande redovisning av uppföljningen av kommunrevisionens tidigare granskning av det kommunala aktivitetsansvaret 2021.

Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Har BUN säkerställt att det finns en tydlighet kring vilka mål som gäller för arbetet och vilka resultat som är förväntade i förhållande till tilldelade resurser, samt att detta är kommunicerat till verksamheten.	Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden har säkerställt att det finns en tydlighet kring vilka mål som gäller för arbetet och vilka resultat som är förväntade i förhållande till tilldelade resurser, samt att detta är kommunicerat till verksamheten.	ingen rekommendation
Revisionsfråga	Bedömning: Ja	Rekommendationer
Har BUN identifierat i vilken utsträckning samt av vem hembesök ska ske, samt säkerställa tillräckliga resurser för detta.	Vi bedömer utifrån rutiner och intervjuer att det är klart i vilken utsträckning och av vem som hembesök ska göras och att det finns resurser för detta.	ingen rekommendation
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Har BUN genomfört regelbunden uppföljning utifrån förväntat resultat samt utvärdering kring om de åtgärder som erbjuds är ändamålsenliga och ger effekt.	Vi bedömer utifrån dokumenterad uppföljning och intervjuer att nämnden följer upp KAA utifrån uppsatta mål. Vi bedömer att det finns brister i uppföljningen som gör att nämnden inte kan bedöma om de åtgärder som erbjuds är ändamålsenliga och ger effekt.	att stärka kvalitetsarbetet med fokus på måluppfyllelse, insatsernas ändamålsenlighet och effekter, analys av orsaker och åtgärder att vidta.

2 Bakgrund

KPMG har av Nässjö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens aktivitetsansvar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

En kommun ska löpande under året hålla sig informerad om hur vissa ungdomar i kommunen är sysselsatta. Det gäller ungdomar som gått ut grundskolan eller motsvarande men inte har fyllt 20 år och som varken går i eller har fullföljt utbildning i gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning. I ansvaret ingår att kommunerna ska erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder. Målet ska i första hand vara att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns det dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret?
- Finns det en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret?
- Avsätts specifika resurser för aktivitetsansvaret?
- Sker samverkan med andra aktörer?
- Följer nämnden upp måluppfyllelsen?

Ett andra syfte är att följa upp de rekommendationer som gavs barn- och utbildningsnämnden vid 2021 års granskning av det kommunala aktivitetsansvaret för att se vilka delar som har åtgärdats. Det gäller om barn- och utbildningsnämnden:

- har säkerställt att det finns en tydlighet kring vilka mål som gäller för arbetet och vilka resultat som är förväntade i förhållande till tilldelade resurser, samt att detta är kommunicerat till verksamheten.
- har identifierat i vilken utsträckning samt av vem hembesök ska ske, samt säkerställa tillräckliga resurser för detta.
- i tillräcklig omfattning har erbjudit ändamålsenliga åtgärder för målgruppen, utifrån de behov som identifieras.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap § 6
- skollagen (2010:800) 29 kap. 9 §,
- Skolverkets allmänna råd *Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar* (SKOLFS 2015:62)
- Skolverkets föreskrifter om innehållet i dokumentationen av insatser för de ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar (SKOLFS 2015:61) och
- tillämpbara interna regelverk och policyer.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, såsom rutiner i verksamhetshandbok uppföljning i Kompassen, internkontrollplan och uppföljning av densamma. I granskningen har också intervjuer gjorts med barn- och utbildningsnämndens ordförande, förvaltningschef, gymnasiechef, rektor för introduktionsprogrammen (IM) tillika enhetschef elevhälsa och KAA, studie- och yrkesvägledare och tjänsteperson vid KAA.

Stickprov har tagits ur kommunens register över ungdomar inom KAA för var tionde ungdom utifrån födelsedatum. I stickprovet har granskats om

- kontakt har tagits enligt intern rutin.
- individuell planering upprättats.
- insats registrerats.
- ansvarig för insats registrerats.
- datum för början och slut på insats registrerats.
- orsak till upphörd insats registrerats.
- tidpunkt för uppföljning och utvärdering registrerats.

I stickprovet har inte ingått att göra en kvalitativ bedömning av erbjudna insatser.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef och gymnasiechef.

3 Om kommunens aktivitetsansvar

En hemkommun ska enligt 29 kap. 9 § skollagen löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som har fullgjort sin skolplikt men inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning med examen i gymnasieskola eller anpassad gymnasieskola. Detta uppdrag är kommunens aktivitetsansvar och förkortas vanligen KAA. Aktivitetsansvaret omfattar inte de ungdomar som går på introduktionsprogram (IM).

Skrivningen om aktivitetsansvar har gällt sedan den 1 januari 2015, då lagen skärptes och ersatte det som förut kallades informationsansvar. Det åvilar nu hemkommunen att, inte bara veta vad dessa ungdomar gör, utan också erbjuda de som berörs "lämpliga individuella åtgärder". Åtgärderna ska primärt syfta till att "motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning". Kommunen ska också enligt lagen föra register över dessa ungdomar och dokumentera gjorda insatser.

Skolverket har tagit fram allmänna råd om kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar.¹ Av de allmänna råden fram går att hemkommunen bör:

- tillse att det finns en ändamålsenlig organisation med tydlig ansvarsfördelning.
- tillse att det finns en strukturerad handlingsplan.
- identifiera aktörer för samverkan.
- skapa förutsättningar och ha rutiner för samverkan.
- tillse att det ges förutsättning för personal att
 - o identifiera och hålla sig informerade om målgruppen,
 - o aktivt och löpande kunna erbjuda lämpliga individuella åtgärder och
 - o dokumentera insatser till ungdomar.
- tillse att tillvägagångssätt för att komma i kontakt med ungdomar anpassas efter behov.
- tillse att det finns rutiner för att ta emot information om en elev börjar eller slutar på en utbildning.
- samverka med andra aktörer för att samordna lämpliga individuella åtgärder

Om innehållet i dokumentationen av de insatser som genomförs inom ramen för aktivitetsansvaret regleras i Skolverkets författningssamling 2015:61.

År 2018 genomförde Skolinspektionen en uppföljande granskning av kommuners aktivitetsansvar.² Av granskningen framgår att många kommuner brister i styrning av verksamheten. Rutiner och arbetssätt säkerställer inte alltid att berörda ungdomar snabbt identifieras. Det kan brista i samverkan med skolhuvudmän och skolenheter, vilket gör att det kan dröja innan adekvata insatser görs. Andra brister som noteras är hemkommunen lägger större tyngd vid att inhämta information om ungdomens

¹ Skolverket. *Allmänna råd för kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar* (SKOLFS 2015:62)

² Skolinspektionen *Att motivera ungdomar tillbaka till utbildning*, 2018

sysselsättning än att erbjuda aktiviteter. I det fall aktiviteter erbjudas kan dessa brista i flexibilitet och variation. Alla ungdomar ges inte inflytande över insatserna och får inte heller ta del av dokumentation runt deras insatser. Hemkommunen kan också brista vad gäller att ompröva erbjudna aktiviteter om dessa inte visar sig relevanta för ungdomen.

4 Resultat av granskningen

4.1 Rutiner

I Nässjö kommuns verksamhetshandbok för Brinellgymnasiet finns under avsnittet Kommunalt aktivitetsansvar en *Handlingsplan med rutiner för kommunalt aktivitetsansvar*. Avsnittet är fastställt av gymnasiechefen den 7 april 2022. Enligt intervjuade tjänstepersoner är handlingsplanen ett levande dokument som revideras vid behov. I handlingsplanen anges bland annat vilket förebyggande arbete som ska bedrivas då elev riskerar att inte påbörja gymnasieskolan eller avsluta densamma med studiebevis³ eller utskrivning⁴. Handlingsplanen består också av rutiner för:

- hantering av ny ungdom
- registrering i KAA-lista
- avslut KAA

Respektive rutin består av uppgifter om vad som ska göras när, hur och av vem. Registrering av KAA-lista görs av administrativ personal i gymnasieskolan. För övriga uppgifter enligt rutinerna ansvarar personal inom det kommunala aktivitetsansvaret.

Personal vid gymnasieskolans administration följer kontinuerligt upp att ungdomar som tillhör målgruppen för KAA identifieras. Det görs genom att jämföra befolkningsregistret med register över bland annat placeringar i grund- och gymnasieskola samt över personer med högskoleförberedande- eller yrkesexamen. De ungdomar som identifieras registreras sedan i ett digitalt system. När handläggaren öppnar upp systemet framgår tydligt om nya ungdomar har registrerats.

I revisionens senaste granskning av KAA gavs barn- och utbildningsnämnden ett antal rekommendationer. Nämnden rekommenderas att säkerställa "att det finns en tydlighet kring vilka mål som gäller för arbetet och vilka resultat som är förväntade i förhållande till tilldelade resurser, samt att detta är kommunicerat till verksamheten". I sitt svar till revisionen påtalade nämnden att målen för KAA är tydligt definierade i Skolverkets allmänna råd.⁵ Mål och indikatorer lyfts också i kvalitetsarbetet (Kompassen). Gymnasiechefen framför att det är mycket tydlig för verksamheten vilka mål som gäller för KAA och att målet först är uppnått när det inte finns några ungdomar inom KAA.

³ Dokumentation av uppnådda kunskapsmål då kraven på examensbevis inte har uppfyllts

⁴ Utskrivning kan ske om en elev och i förekommande fall även vårdnadshavare så begär eller om eleven inte kommer till utbildningen vid dess start eller utan anmälan uteblir från den. se gymnasieförordningen 12 kap. 3-4a §§

⁵ Tjänsteskrivelse BUN 2021/142, BUN 2021-09-23 § 88

2023-12-12

Ansvarig tjänsteperson och övriga respondenter delar denna bild. Uppdraget är dock på individnivå ett mycket utmanande, menar respondenterna.

Nämnden rekommenderades också att identifiera "i vilken utsträckning samt av vem hembesök ska ske, samt säkerställa tillräckliga resurser för detta". Nämnden anger i sitt svar till revisionen att hembesök ska göras om kontakt med ungdomen inte kan fås på annat sätt.⁶ Cirka tio procent av målgruppen får hembesök. Det betyder att 10-15 hembesök görs, enligt nämndens svar. Att hembesök inte gjordes fullt ut under 2020-2021 berodde på Coronapandemin och inte på bristande resurser, enligt nämndens svar till revisionen. Av handlingsplanen tydliggörs i vilken utsträckning som hembesök ska göras. I intervjuer framgår att det är tydligt av vem eller egentligen vilka som ska göra hembesöken och att det finns resurser för uppdraget. Hembesök genomförs alltid av två personer. En av tjänstepersonerna deltar vid samtliga hembesök medan det varierar vem som följer med. Besöksteamets utformning är avhängigt hos vem besöket ska göras.

På gymnasieskolan finns ytterligare två rutiner som berör KAA. Det gäller rutiner för elever som önskar studieuppehåll och elever som avgår från utbildningen på egen begäran eller efter längre frånvaro. Rutinerna finns i gymnasieskolans verksamhetshandbok. Studie- och yrkesvägledare berättar att gymnasieskolan försöker att vidta åtgärder så att elever inte avbryter skolgången, till exempel kan utbildningens omfattning minskas. Om frågan om avbrott ändå kvarstår kallas till elevplaneringskonferens i vilken tjänsteperson från KAA deltar. Både syv och tjänsteperson från KAA, menar att detta fungerar väl.

Det är sällan som elever går direkt från grundskolan till KAA. För att göra överlämningen så bra som möjligt görs överlämning från samtliga högstadier i kommunen till gymnasieskolan efter läsårets slut. För elever med särskilda behov görs överlämningen under våren. Vårdnadshavare till elever som inte har sökt till gymnasieskolan kontaktas enskilt av studie- och yrkesvägledare på IM, enligt intervjuad rektor och studie- och yrkesvägledare.

4.1.1 **Bedömning**

Vår bedömning är att det finns dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret.

Rutinerna utgör ett levande dokument i arbetet och revideras vid behov. Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden har säkerställt att det finns en tydlighet kring vilka mål som gäller för arbetet och vilka resultat som är förväntade i förhållande till tilldelade resurser, samt att detta är kommunicerat till verksamheten. Vi bedömer vidare att det är klart i vilken utsträckning och av vem som hembesök ska göras och att det finns resurser för detta.

⁶ Tjänsteskrivelse BUN 2021/142, BUN 2021-09-23 § 88

4.2 Stickprov

Av samtliga ungdomar i kommunens register över ungdomar inom KAA har elva ärenden genom stickprov studerats. Tabellen nedan ger en översiktlig bild av resultatet

Område för granskning	Handläggning i relation till rutin/styrdokument	Kommentar
Kontakt	I samtliga fall har kontakt tagits enligt rutin.	Kontakt tas i första hand telefonledes. Om uppgift om telefonnummer inte finns eller ungdomen inte nås skickas ett brev. Stickproven visar att åtta ungdomar nåddes per telefon. Tre brev skickades. Återkoppling inväntas, innan ytterligare kontaktförsök ska göras enligt rutin.
Ind. planering	Inte i några fall finns upprättad individuell planering med mål	
Åtgärd	I två ärenden pågår ingen insats och i ett tredje framgår inte insatsen då Jönköpings kommun ansvarar för den	Tre av ungdomarna arbetar, en gör värnplikt, tre har nyss fått brev, en studerar vid Lärcenter, en inskriven på AF, en har erbjudits praktik, men inte påbörjat densamma (orsak anges inte) och en elev erbjuds aktivitet i samverkan med Jönköpings kommun.
Tidpunkt för utvärdering	Anges för sex ungdomar, tre ungdomar har precis fått ett första brev, en ungdom svarar inte, för två ungdomar anges ingen tidpunkt för uppföljning	Ett ärende som saknar angivelse av uppföljning handhas av Jönköpings kommun

4.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att dokumentation av insatser delvis görs i enlighet med gällande styrdokument.

Vi konstaterar att det saknas individuell planering med mål för insatserna för samtliga elever oberoende av om de är i arbete eller i insats genom KAA:s försorg. För ett par ungdomar saknas anteckning om uppföljning. Vi bedömer att även om en ungdom får en insats av en annan kommun är det hemkommunens ansvar att föra dokumentation.

Av stickprov framgår att uppsökning av ungdom sker i enlighet med kommunens rutiner.

4.3 Organisation

Av kommunens *Handlingsplan med rutiner för kommunalt aktivitetsansvar*⁷ framgår att det kommunala aktivitetsansvaret är organisatorisk placerat under Brinellgymnasiets introduktionsprogram. Enhetschef för KAA är tillika rektor för introduktionsprogrammen och enhetschef för elevhälsan. Av intervjuer framgår att organisationen är ändamålsenlig genom placeringen under gymnasieskolan och under samma enhet som introduktionsprogrammen. Många av ungdomarna inom KAA kommer från gymnasieskolan och huvudsyftet är att de ska återgå i studier, vilket, enligt uppgift, flera också gör under kortare eller längre tid genom individuella insatser.

Inom KAA:s organisation arbetar, förutom chefer, tre tjänstepersoner på motsvarande 1,5–1,6 tjänster. Tjänstepersonerna är anställda som arbetsmarknadskonsulent (75 % KAA), specialpedagog (50-60 % KAA) respektive elevcoach (25 % KAA). Den fysiska placeringen är dels på Framtidsvägen i anslutning till Brinellgymnasiet, dels på Nässjö Lärcentrum.

Vid sidan av dessa personer arbetar även annan personal, inom och utanför barn- och utbildningsförvaltningen, med målgruppen, till exempel ungdomsutvecklare och studie- och yrkesvägledare.

4.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att det finns en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret.

Vi bedömer att den nära kopplingen mellan gymnasieskolan och det kommunala aktivitetsansvaret stödjer syftet med att motivera ungdomen att påbörja eller återuppta studier. Samverkan med Nässjö lärcenter blir också stark genom befintlig organisationen. Vi bedömer vidare att adekvat kompetens finns runt målgruppen till stöd för hög målpuppfyllelse.

4.4 Resurser

I revisionens senaste granskning av KAA rekommenderades nämnden att "i tillräcklig omfattning erbjuda ändamålsenliga åtgärder för målgruppen, utifrån de behov som identifieras". Barn- och utbildningsnämnden angav i sitt svar till revisionen att ytterligare resurser behövs "för att fullt ut klara" uppdraget.⁸ Frågan skulle lyftas i budgetarbetet inför år 2022. Enligt gymnasiechefen lyftes frågan, dock utan resultat vad gäller resursförstärkning. Resurserna används dock effektivare, menar gymnasiechefen, genom att fokus verksamhetens mål och personalens uppdrag har tydliggjorts.

Resurser för arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret avsätts i gymnasieskolans budget med motsvarande 1,5–1,6 tjänster. För verksamheten finns ingen specifik driftbudget. I introduktionsprogrammets rektors driftbudget finns dock medel även för aktivitetsansvarets drift. Gymnasiechefen framför att rektorns ansvarsområde till viss del innehåller kommunicerande kärn, det vill säga att om elever avbryter sina

⁷ Fastställd 2022-04-07

⁸ Tjänsteskrivelse BUN 2021/142, BUN 2021-09-23 § 88

Nässjö kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-12-12

gymnasiestudier är det oftast från introduktionsprogrammet och kommer elever tillbaka till gymnasieskolan från KAA är det oftast till introduktionsprogrammen. Intervjuade tjänstepersoner menar att även om det inte finns en specifik budget för KAA så finns det resurser för insatser riktade mot KAA:s målgrupp. Det kan till exempel handla om pengar för resor vid studiebesök.

Nässjö kommun har inte avsatt medel till ersättning för ungdomar som deltar i aktiviteter. Frågan har, enligt uppgift, inte aktualiserats.

I svaret till revisionen efter 2021-års granskning av KAA skriver nämnden att "målgruppen behöver mer omfattande insatser för att nå målen".⁹ I svaret redovisades en rad åtgärder som redan var påbörjade:

- För att ge personalen verktyg att stötta dessa ungdomar har de genomfört en metodutbildning under namnet 7–20. Gymnasiechefen anger att utbildningen genomfördes med finansiering från Nässjö Lärcentrum.
- Anpassade praktikplatser håller på att tas fram i samarbete med Nässjö Lärcentrum och motsvarande arbete för vuxna. Praktikplatserna finns framtagna i samarbete med AMI inom ramen för "Lövhultsprojektet", enligt gymnasiechefen.
- Behovskartläggning för ungdomar som behöver riktade insatser har förstärkts. Gymnasiechefen menar att personalen arbetar med god individkännedom och försöker att möta varje person utifrån sina förutsättningar.
- Regelbundna möten (månadsvis) hålls med operativt arbetande personer från KAA, Lärcentrum, socialförvaltningen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen där individuella behov kan diskuteras på ett sätt som inte bryter sekretessen. Dessa möten genomfördes, enligt gymnasiechefen, inledningsvis inom ramen för KAA, men upplevdes inte som "verkningsfulla". Samverkan sker idag genom "Samverk Nässjö" och utifrån enskilda elevers behov.
- En "mötesplats" håller på att iordningställas på Träcentrum. Detta arbete påbörjades, men avbröts, enligt gymnasiechefen. Gruppen av elever som berörs är liten och de individuella behoven olika och möts inte genom en central "mötesplats", menar gymnasiechefen.

I kommunens handlingsplan och i gymnasiechefens redovisning för nämnden ges exempel på aktiviteter för ungdomar som berörs av KAA. Det handlar bland annat om:

- motivationshöjande insatser
- relationsbyggande
- stöd i kontakter med andra myndigheter såsom socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri
- praktik
- truckutbildning

⁹ Tjänsteskrivelse BUN 2021/142, BUN 2021-09-23 § 88

Nässjö kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-12-12

- körkortsteori
- studiebesök

Även i intervjuer lyfts insatserna ovan. En del ungdomar, som har avslutat gymnasieskolan med studiebevis, läser upp kurser inom vuxenutbildningen; andra ungdomar praktiserar på företag primärt inom verkstad eller handel eller i offentlig sektor i förskola eller äldreomsorg. För somliga ungdomar är studier inte ett alternativ och de kan samtidigt ha svårt att klara av de krav som en praktikplats ställer på dem. Det kan då handla om att stödja dem genom personliga möten under till exempel promenad eller en fika.

Intervjuade politiker och tjänstepersoner menar att barn- och utbildningsnämnden i tillräcklig omfattning erbjuder ändamålsenliga insatser. Respondenterna menar samtidigt att erbjudande av insatser säkert kan utvecklas ännu mer. Det finns ungdomar som skulle gynnas av att ha någonstans att gå utanför hemmet, men till en aktivitet som ändå inte ställer högre krav på dem vad gäller prestation. Det görs sådana insatser både internt inom KAA och med hjälp av externa aktörer, men det skulle behövas fler platser, framför en respondent.

4.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att det vid tiden för granskningen i allt väsentligt avsätts resurser för insatser inom KAA som möjliggör att ändamålsenliga insatser i tillräcklig omfattning kan erbjudas.

Vår bedömning grundar vi på uppgifter i handlingsplan och i intervjuer. Syftet med aktivitetsansvaret är tydligt för respondenterna, men då vägen till studier är lång för somliga kan kommunen erbjuda andra insatser utifrån individuella behov.

4.5 Samverkan

Enligt handlingsplan ska det kommunala aktivitetsansvaret samverka med andra kommunala verksamheter såsom socialtjänstens öppenvård och vuxenutbildningen. Enhetschef med ansvar för KAA ingår i en arbetsgrupp "Samverk Nässjö"¹⁰ inom ramen för Högländets samordningsförbund. I checklista för samverkansforum Nässjö kan vi läsa att det kommunala aktivitetsansvaret utgör en strukturnivå. Tjänsteperson inom KAA menar att "Samverk Nässjö" skapar ingångar till aktörer som kan användas för erbjudande av individuella insatser.

Av *Handlingsplan med delårsrapport 2023* framgår att möjligheten till utökat samarbete mellan KAA, Barn- och ungdomspsykiatrin och psykiatrin ska undersökas. Ett första möte genomfördes 2023-07-27 i närvaro av representant för KAA. Parterna presenterade sig för varandra, men något konkret beslut kring samverkan togs inte. Enhetschefen menar att samverkan har utvecklats positivt både med parter inom

¹⁰ Samverk Nässjö är en av flera samverkansdelar inom Högländets samordningsförbund. Den lokala överenskommelsen gäller från och med 2022-08-01 till och med 2025-07-31 och är undertecknad av representanter för kommunens socialtjänst, gymnasieskola och lärcentrum samt av representanter för arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, psykiatriska kliniken Högländet, vårdcentraler och Nässjö Läkarhus.

kommunen och med regionen. Bilden delas av förvaltningschef och gymnasiechef, även om gymnasiechefen menar att samverkan både med regionens första linje och barn- och ungdomspsykiatri kan utvecklas.

Nämndens ordförande redovisade i intervju en rad samverkansarenor kopplade till KAA. Det handlar om intern samverkan inom gymnasieskolan, men också med Nässjö lärcenter och socialtjänstens öppenvård och ungdomsenhet samt med lokala statliga verksamheter och det lokala näringslivet. Exempel ges ovan under rubriken *Resurser*. Nässjö lärcenter driver också ett EU-projekt, *Designing Empowerment*, som syftar till att stödja medborgare som står långt från arbetsmarknaden att komma i utbildning eller försörjning.¹¹

Tjänsteperson inom KAA menar att det har byggts upp ett kontaktnät med lokala näringslivet som kan användas för att hitta lämpliga praktikplatser åt ungdomar inom KAA. Praktikplatser kan också förmedlas genom *Designing Empowerment*.

4.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt sker samverkan med andra aktörer.

Praktikplatser upplevs i hög grad kunna erbjudas genom samverkan både inom kommunen med det lokala näringslivet. Andra insatser för ungdomar görs också med stöd av externa aktörer såsom socialtjänst, Nässjö lärcenter och statliga myndigheter. Vi bedömer att samverkan överlag är ändamålsenlig, men att samverkan med regionen bara delvis motsvarar behoven.

4.6 Uppföljning

Vid barn- och utbildningsnämndens sammanträde i mars 2022 genomförde gymnasiechefen en redovisning av det kommunala aktivitetsansvaret. Nämnden beslutade att lägga informationen till handlingarna.¹²

Kommunfullmäktige har satt upp två mål som berör sysselsättning och barn och ungas uppväxtvillkor. Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit fram ett mål som ska bidra till att kommunfullmäktiges mål uppfylls¹³:

- "Barn och elever ska ges förutsättningar i undervisningen att utvecklas i sitt lärande."

Utifrån förvaltningsmålet har ett särskilt utvecklingsmål för det kommunala aktivitetsansvaret tagits fram:

¹¹ Projektet har precis förlängts och ska drivas fram till 2026-08-31. "Den andra delen av projektet kommer att fokusera på ungdomar och framför allt ungdomar med riskbeteende. Vi kommer att arbeta särskilt med att aktivera ungdomar som bedöms vara på väg in i ett destruktivt livsmönster. Här kommer vi att samarbeta med föreningslivet som har ungdomsledare anställda för att kunna öka sin närvaro och arbeta med målgruppen. Ambitionen är att arbeta med samma metod och individanpassa aktiviteter för de ungdomar som vi identifierar och som deltar i projektet. Vår målsättning är att 40 ungdomar ska delta i projektet." <https://www.esf.se/resultat/projektbanken/projekt/?dnr=22-032-S01>, 2023-10-05 kl. 13:30

¹² BUN 2022-03-24 § 37

¹³ *Kompassen verksamhetsåret 22/23 - KAA*

Nässjö kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-12-12

- "Alla ungdomar mellan 16 och 20 år i Nässjö kommun ska stödjas till meningsfull sysselsättning, i första hand en åtgärd som motiverar till att påbörja eller återgå till utbildning."

Verksamheten har i en analys identifierat styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Styrkor finns bland annat i personalen och samverkan med IM. Svagheter finns bland annat i att kunna möta målgruppens många olika behov.

För bedömning av uppsatt mål finns sex kvalitetsindikatorer framtagna.

Kvalitetsindikator	Utfall	Jfr fg år
Antal ungdomar i målgruppen 15/10 2022	107	140
Antal ungdomar i målgruppen 31/1 2023	100	89
Antal unga som ej nåtts och erbjudits samtal 15/10	5	24
Antal unga som ej nåtts och erbjudits samtal 31/1	3	6
Gymnasiefrekvens ¹⁴	93,2 %	92,6
Verksamheten bedrivs inom budgetram	ok	

I dokumentet *Kompassen verksamhetsåret 22/23 – KAA* görs en övergripande analys av resultaten:

"Verksamheten har fått ett ökat individfokus och uppföljningen på individnivå har ökat. Gruppen som kräver ett aktivt arbete och som är möjliga att påverka ligger stadigt på omkring 20 individer. Dessa kräver en hel del insatser, inklusive hembesök. Detta genomförs också. Det finns ytterligare en grupp ungdomar inom målgruppen som är svår att nå. Här ingår elever med allvarlig psykisk ohälsa, drogproblematik mm. Lyckligtvis är denna grupp inte väldigt stor. Introduktionsprogrammet har arbetat vidare med alternativa utbildningsvägar som skulle kunna fungera för målgruppen. Samverkan med andra aktörer skulle kunna byggas på ett sätt som inte blir fullt så ad hoc-betonat."

Utifrån analysen har åtgärder att vidta identifierats. Av denna planering framgår vad som ska göras, men inte vem som ansvarar eller när något ska göras.

Barn- och utbildningsnämnden har i intern kontrollplan för 2022 och 2023 beslutat att fokusera på bland annat kommunalt aktivitetsansvar. I 2022-års kontrollplan låg fokus på ungdomars utanförskap, otydlig organisation för aktivitetsansvaret och avsaknad av tydliga riktlinjer och rutiner. Verksamheten bedömdes "vara fullt fungerande inför höstterminen 2022".¹⁵ I 2023-års plan låg fokus på organisationen för

¹⁴ Andel gymnasieelever i förhållande till folkbokförda i åldersgruppen, Kolada 15/10

¹⁵ BUN 2022-09-22 § 94

aktivitetsansvaret. En indikator, antal/andel elever som ej är i skola eller sysselsättning, togs fram och ska redovisas för nämnden terminsvis.¹⁶

Nämndens ordförande menar att nämnden har fokus på elevgruppen och att verksamheten kontinuerligt följs upp. Övriga respondenter delar i huvudsak ordförandens bild samtidigt som de menar att det kan vara svårt för nämnden att bedöma om måluppfyllelsen är god och om insatserna som erbjuds är ändamålsenliga. Intervjuad enhetschef pekar dock på att insatserna utvärderas och förändras vid behov och ger exemplet med den tänkta mötesplatsen på Träcentrum, som kommunen inte gick vidare med då den inte bedömdes gagna målgruppens måluppfyllelse.

4.6.1 Bedömning

Vår bedömning är att barn- och utbildningsnämnden delvis följer upp måluppfyllelsen inom KAA.

Barn- och utbildningsnämnden följer upp det kommunala aktivitetsansvaret genom kvalitetsindikatorer utifrån uppsatta mål, men vi bedömer att det finns brister i uppföljningen som gör att nämnden inte kan bedöma om måluppfyllelsen är god och inte heller få kunskap om orsakerna till måluppfyllelsen. Därmed saknas underlag för adekvata beslut om åtgärder för högre måluppfyllelse.

Utifrån de indikatorer som har tagits fram analyseras måluppfyllelsen och orsaker liksom åtgärder att vidta identifieras. Vi ser dock att ansvaret för att åtgärden vidtas inte är tydliggjord och inte heller anges när insatsen ska påbörjas eller vara avslutad.

5 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att barn- och utbildningsnämndens styrning av kommunens aktivitetsansvar delvis är ändamålsenlig.

Vi bedömer att nämnden ur flera perspektiv har en ändamålsenlig verksamhet för att ta sitt kommunala aktivitetsansvar; ett par brister medför dock att vår samlade bedömning blir att styrningen delvis är ändamålsenlig. Det finns brister i dokumentationen av insatser främst vad gäller individuell planering. Vi anser också att nämnden har brister i uppföljningen av aktivitetsansvaret.

Kommunen har antagit styrdokument för aktivitetsansvaret som ligger till grund för tjänstepersonernas arbete. Det kommunala aktivitetsansvaret bedrivs i en organisation med nära koppling till gymnasieskolan. För uppdraget finns tjänstepersoner med adekvat kompetens för uppdraget. Resurser avsätts i form av tjänster och för drift finns medel i rektors ram för introduktionsprogrammen. Samverkan sker med aktörer inom

¹⁶ BUN2023-06-01 § 67

Nässjö kommun

Granskning av kommunens aktivitetsansvar för ungdomar

2023-12-12

kommunen, i staten och i det lokala näringslivet, som vi i allt väsentligt bedömer stödjer förutsättningarna för att erbjuda adekvata insatser. Det kommunala aktivitetsansvaret följs upp i kvalitetsarbete och internkontroll.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden att:

- säkerställa att individuell planering upprättas för ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret liksom att uppgifter i övrigt enligt gällande föreskrift dokumenteras (29 kap, 9 § 4 st. SkoL och SKOLFS 2015:61)
- stärka kvalitetsarbetet med fokus på måluppfyllelse, insatsernas ändamålsenlighet och effekter, analys av orsaker och åtgärder att vidta. (Skolverkets allmänna råd Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar SKOLFS 2015:62, punkt 1)

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Viktoria Bernstam

Certifierad kommunal yrkesrevisor/
Kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.